

PRAKTISCH BOEKHOUDEN VOOR ZEER KLEINE VZW'S

PRAKTISCH BOEKHOUDEN VOOR ZEER KLEINE VZW'S

Jean Pierre VINCKE

Erebedrijfsrevisor

Vijfde, volledig herwerkte uitgave
gesteund op het Wetboek van vennootschappen
en verenigingen

 INTERSENTIA

Antwerpen – Cambridge

Eerste uitgave: november 2004
Tweede uitgave: februari 2005
Derde, volledig herwerkte uitgave: december 2005
Vierde herwerkte uitgave: november 2008
Vijfde volledig herwerkte uitgave: april 2020

Praktisch boekhouden voor zeer kleine VZW's
Jean Pierre Vincke

© 2020 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-1214-1
D/2020/7849/45
NUR 786

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kan noch de auteur, noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade, die zou kunnen voortvloeien uit enige fout, die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

VOORWOORD

De wet van 27 juni 1921, gewijzigd door de wet van 2 mei 2002, had gezorgd voor een ingrijpende wijziging in de boekhoudkundige administratie voor de VZW's.

Met “ingrijpend” bedoelen we dan ook dat de gewijzigde wet van 27 juni 1921 niet alleen een verplicht model van dagboek van ontvangsten en uitgaven oplegt aan de VZW's maar dat zij ook een “staat van ontvangsten en uitgaven” evenals een “staat van vermogen, met toelichting” moeten neerleggen op de griffie van de rechtbank.

De wetgever van 2002 heeft duidelijk willen zorgen voor transparantie, zowel op administratief vlak als op het vlak van de boekhouding.

Nochtans moeten de kleinere VZW's nu ook niet afgeschrikt worden door deze regelgeving op het vlak van de boekhouding.

Sindsdien werd het wettelijk kader opnieuw grondig gewijzigd in 2018 en 2019.

Door de wet van 15 april 2018 houdende hervorming van het ondernemingsrecht, in werking getreden op 1 november 2018, zijn de VZW's ondernemingen geworden. Zij zijn gehouden tot een inschrijvingsplicht en ze zijn bijna allemaal gekwalificeerd als boekhoudplichtige ondernemingen.

De verplichtingen betreffende het voeren van de boekhouding zijn, voor alle boekhoudplichtige ondernemingen, opgenomen in het Wetboek van economisch recht (WER), meer bepaald Boek III, Titel 3, Hoofdstuk 2, artikelen III.82 tot III.95. Praktische uitvoeringsmodaliteiten zijn het voorwerp van het koninklijk besluit van 21 oktober 2018 tot uitvoering van de artikelen III.82 tot en met III.95 van het Wetboek van economisch recht.

Voor de kleinste VZW's werd het principe van ontvangsten en uitgaven nog steeds weerhouden en wat uiteindelijk in het KB werd opgenomen, is een minimale verplichting van inschrijving in de dagboeken van ontvangsten en uitgaven, “wettelijk” beperkt tot 4 kolommen, waarvan de laatste uitsplitsingskolom “diverse”

werd genoemd en dus dreigt de vuilnisbak te worden van alle verrichtingen die niet in de andere drie werden vermeld.

Daarnaast heeft de wet van 23 maart 2019 het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV) in het leven geroepen. Het WVV is in werking getreden op 1 mei 2019 en de VZW's die hun statuten nog niet aangepast hebben aan het WVV, vallen wel onder de dwingende bepalingen van het WVV sinds 1 januari 2020.

Het WVV en het uitvoeringsbesluit van 29 april 2019 regelen o.a. de rapporteringsverplichtingen bij het afsluiten van het boekjaar alsook de begroting. De rapportering vertaalt zich in een document, jaarrekening genaamd. Na goedkeuring door de algemene vergadering moet de jaarrekening neergelegd worden op de griffie van de ondernemingsrechtbank of bij de Nationale Bank van België.

Deze verplichting tot neerlegging is echter een goede zaak voor VZW's. In het verleden werden zij vaak beschouwd als die organisatievorm waarin alle transparantie zoek was en waarvan niemand ook maar enig zicht had op de financies. Op die wijze stonden zij in de diverse media ook eerder in een negatief daglicht. Door het verplicht openbaar maken van hun cijfers kunnen derden nu ook ongehinderd een zicht krijgen op de werking van de VZW. Zo zal de wetgever er dan misschien ook in slagen om de schijn-VZW's weg te halen en de echte VZW's in alle rust en sereniteit hun werking verder te laten voeren.

Wij zijn ervan overtuigd dat het meer dan ooit de vrijwilligers zijn in de VZW's, die door een correcte manier van werken en door hun gedrevenheid voor de opwaardering van het verenigingsleven in Vlaanderen ervoor zullen zorgen dat zij bepalend zullen zijn voor de effectieve toepassing van de wetgeving.

Teneinde de leesbaarheid te verzekeren van het voor de verenigingen en de stichtingen geldende recht, bevat de wet van 5 mei 2019 een nieuwe verplichting voor de overheid:

Op de website van de Federale Overheidsdienst Justitie moet de minister van Justitie jaarlijks een officieuze coördinatie bekendmaken van de op de VZW's, IVZW's en stichtingen toepasselijke bepalingen van:

- 1° de boeken I, III, XV en XX van het Wetboek van economisch recht;
- 2° het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;
- 3° het koninklijk besluit van 21 oktober 2018 tot uitvoering van de artikelen III.82 tot en met III.95 van het Wetboek van economisch recht;
- 4° het koninklijk besluit van 29 april 2019 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

Met deze wet wil de wetgever de leesbaarheid en het begrip van de regels waaraan de VZW's onderworpen zijn, bevorderen. We kunnen dit enkel toejuichen.

J.P. VINCKE
1 februari 2020

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
<i>Gebruikte afkortingen</i>	xv

HOOFDSTUK 1

WETTELIJK KADER	1
1.1. Inleiding.....	1
1.2. Wetboek van economisch recht.....	1
1.3. Koninklijk besluit tot uitvoering van de artikelen III.82 tot en met III.95 van het Wetboek van economisch recht.....	4
1.4. Het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.....	8
1.5. Koninklijk besluit van 29 april 2019 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.....	14

HOOFDSTUK 2

TOEPASSINGSGBIED	19
2.1. Soorten verenigingen.....	19
2.2. De zeer kleine VZW.....	20
2.2.1. Werknemers.....	20
2.2.2. Ontvangsten.....	21
2.2.2.1. Recurrente ontvangsten.....	21
2.2.2.2. Niet-recurrente ontvangsten.....	23
2.2.3. Totaal van bezittingen en schulden.....	23
2.2.4. Kan de zeer kleine VZW opteren voor een “volledige boekhouding”?.....	24
2.2.5. Wat indien een zeer kleine vereniging balanceert op de rand tussen een kleine en een zeer kleine VZW?.....	25
2.3. De kleine VZW.....	26
2.4. De microVZW.....	26
2.5. De grote VZW.....	27
2.6. Voorbeeld.....	27

- 2.7. VZW's onderworpen aan andere boekhoudkundige verplichtingen . . . 29
- 2.8. Bevoegdheid van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen 30

HOOFDSTUK 3

“HET VERKRIJGEN VAN TRANSPARANTIE” 31

- 3.1. Interne transparantie 31
 - 3.1.1. Opmaken van een begroting 31
 - 3.1.2. Opmaken van een jaarrekening 32
 - 3.1.3. Het recht op inzage in de boekhoudkundige documenten 33
- 3.2. Externe transparantie 34

HOOFDSTUK 4

BOEKHOUDKUNDIGE PRINCIPES VOOR ZEER KLEINE VZW'S 35

- 4.1. Een vereenvoudigde boekhouding voeren 35
- 4.2. Registratie van de verrichtingen in een ongesplitst dagboek 35
- 4.3. “Zonder uitstel” inschrijven van de verrichtingen 37
- 4.4. Volgens principes van “voorzichtigheid, oprechtheid, goede trouw” en verantwoordingsstukken 38
- 4.5. Inschrijving naar tijdsorde 39
- 4.6. Continuïteit van de inschrijvingen 40
- 4.7. Model van dagboek 41
- 4.8. Wat dient er met het ongesplitste dagboek te gebeuren? 42
- 4.9. Toelichting bij de rubrieken in de dagboeken 42
 - 4.9.1. Dagboek van uitgaven (Bijlage2) 42
 - 4.9.1.1. Kolom: Volgnummer 42
 - 4.9.1.2. Kolom: Datum van registratie 42
 - 4.9.1.3. Kolommen: Bank X, Bank Y, Andere zichtrekeningen en gelijkaardige rekeningen, Kas 1, Kas 2 42
 - 4.9.1.4. Kolom: Bedrag totaal 43
 - 4.9.1.5. Kolom: Goederen en diensten 43
 - 4.9.1.6. Kolom: Bezoldigingen 43
 - 4.9.1.7. Kolom: Diensten en Diverse goederen 44
 - 4.9.1.8. Kolom: Andere 44
 - 4.9.1.9. Opmerking 44
 - 4.9.2. Dagboek van ontvangsten (Bijlage 2) 44
 - 4.9.2.1. Kolom: Volgnummer 44
 - 4.9.2.2. Kolom: Datum van registratie 44

4.9.2.3.	Kolommen: Bank X, Bank Y, Andere zichtrekeningen en gelijkaardige rekeningen, Kas 1, Kas 2	45
4.9.2.4.	Kolom: Lidgelden	45
4.9.2.5.	Kolom: Schenkingen en legaten	45
4.9.2.6.	Kolom: Subsidies	46
4.9.2.7.	Kolom: Andere	46
4.9.2.8.	Opmerking	46

HOOFDSTUK 5

STAAT VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN 47

5.1.	Principes	47
5.2.	Mag het minimummodel uitgebreid worden?	48
5.3.	Compenserende bedragen	48

HOOFDSTUK 6

DE TOELICHTING 49

6.1.	Verslag aan de Koning	49
6.2.	Principes	49
6.3.	Waarderingsregels	50
6.3.1.	Algemene bepalingen	50
6.3.2.	Samenvatting van de waarderingsregels	51
6.3.3.	Hoe moeten VZW's voor de eerste keer waarden?	53
6.3.3.1.	In het verleden werd nooit een staat van bezittingen en schulden opgesteld	54
6.3.3.2.	In het verleden werd wel een staat van bezittingen opgemaakt	54
6.4.	Aanpassing van de waarderingsregels	54
6.5.	Bijkomende inlichtingen	55
6.6.	De staat van het vermogen	56
6.6.1.	Band met de inventaris	56
6.6.2.	Belang en rol van de inventaris	57
6.6.3.	Minimum genormaliseerd schema van de staat van het vermogen	57
6.6.3.1.	Staat van het vermogen van de VZW	58
6.6.3.2.	Bespreking van de diverse posten op de staat van het vermogen	59

6.6.3.2.1.	Onroerende goederen, machines, installaties, uitrusting, meubilair en rollend materieel.	59
6.6.3.2.2.	Vorraden	60
6.6.3.2.3.	Vorderingen	62
6.6.3.2.4.	Geldbeleggingen en liquide middelen . . .	62
6.6.3.2.5.	Andere activa	64
6.6.3.2.6.	Schulden (financiële schulden, leveranciers, belastingen, bezoldigingen, leden enz.)	64
6.6.3.2.7.	Andere schulden.	65
6.6.3.3.	Rechten en verplichtingen	66
6.6.3.3.1.	Beloofde subsidies en beloofde schenkingen	66
6.6.3.3.2.	Andere rechten	67
6.6.3.3.3.	Hypotheken, hypotheekbeloften, gegeven waarborgen.	67
6.6.3.3.4.	Andere verbintenissen.	67
6.6.3.4.	Belangrijke rechten en verplichtingen die niet in cijfers kunnen worden weergegeven	67
6.6.3.5.	Hoe moeten de “rechten” en “verplichtingen” gewaardeerd worden?	68

HOOFDSTUK 7

GEVALLENSTUDIES 69

7.1.	Toelichting	69
7.2.	Case 1 – Het strikte model zoals voorzien in het KB	70
7.2.1.	Situering en gegevens van de VZW	70
7.2.2.	Boekhoudkundige verrichtingen.	71
7.2.3.	Inschrijvingen in het dagboek van uitgaven volgens het model vastgelegd bij KB	73
7.2.4.	Inschrijvingen in het dagboek van ontvangsten volgens het model vastgelegd bij KB	74
7.2.5.	Staat van ontvangsten en uitgaven (neer te leggen op de griffie van de ondernemingsrechtbank)	75
7.2.6.	Inventaris en staat van het vermogen en toelichting (neer te leggen op de griffie van de ondernemingsrechtbank)	75

7.3.	Case 2 – Model aangepast aan eigen behoefte van de VZW	76
7.3.1.	Situering en gegevens van de VZW	77
7.3.2.	Boekhoudkundige verrichtingen.	77
7.3.3.	Inschrijving in het dagboek van uitgaven, vastgelegd bij KB, maar uitgebreid volgens behoefte van de vereniging	78
7.3.4.	Inschrijving in het dagboek van ontvangsten, vastgelegd bij KB, maar uitgebreid volgens behoefte van de vereniging	79
7.3.5.	Staat van ontvangsten en uitgaven (neer te leggen op de griffie van de ondernemingsrechtbank)	80
7.3.6.	Inventaris en staat van het vermogen en toelichting (neer te leggen op de griffie van de ondernemingsrechtbank)	80
7.3.7.	Opmerking	81
7.4.	Case 3 – Eigen model voor een VZW zonder btw-nummer (niet conform aan het KB)	82
7.4.1.	Situering en gegevens van de VZW	83
7.4.2.	Boekhoudkundige verrichtingen.	86
7.4.2.1.	BNPP bank (zichtrekening)	86
7.4.2.2.	ING bank (zichtrekening)	88
7.4.2.3.	Kasboek.	90
7.4.2.4.	ING spaarrekening	90
7.4.3.	Boekhoudkundige verwerking.	91
7.4.3.1.	BNPP bank (zichtrekening)	91
7.4.3.2.	ING bank (zichtrekening)	97
7.4.3.3.	Kasboek.	101
7.4.3.4.	ING spaarrekening	102
7.4.3.5.	Afschrijvingstabellen inzake de waardebepalingen	103
7.4.4.	Documenten verplicht neer te leggen op de griffie van de ondernemingsrechtbank	104
7.4.4.1.	De staat van ontvangsten en uitgaven	104
7.4.4.2.	De inventaris en de staat van het vermogen	104
7.5.	Case 4 – Boekhouding indien de VZW een btw-nummer heeft.	106
7.5.1.	Inleiding.	106
7.5.2.	Begintoestand	108
7.5.3.	De inventaris en de staat van het vermogen per 31 decem- ber 2019	117
7.5.4.	Boekhoudkundige gegevens.	118
7.5.4.1.	Uitgaande facturen	119
7.5.4.1.1.	De uitgaande facturen en/of credit- nota's.	121

7.5.4.1.2.	Inschrijvingen in het dagboek voor uitgaande facturen	125
7.5.4.1.3.	Inschrijving in het dagboek voor uitgaande creditnota's	128
7.5.4.2.	De inkomende facturen	129
7.5.4.2.1.	De inkomende facturen, de credit- nota's en de kostennota's	130
7.5.4.2.2.	Inschrijving in het dagboek der inkomende facturen	131
7.5.4.2.3.	Inschrijving in het dagboek der inkomende creditnota's	136
7.5.4.2.4.	Toelichting bij het begrip "mede- contractant" in het "inkomende facturenboek"	137
7.5.4.3.	De financiële verrichtingen	138

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

CBN:	Commissie voor Boekhoudkundige Normen
KB WER:	Koninklijk besluit van 21 oktober 2018 tot uitvoering van de artikelen III.82 tot en met III.95 van het Wetboek van economisch recht
KB WVV:	Koninklijk besluit van 29 april 2019 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen
WER:	Wetboek van economisch recht
WVV:	Wetboek van vennootschappen en verenigingen
WBTW:	Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde

